

Bölüm 10

YOĞUN BAKIMDA İYİLEŞTİRİCİ ÇEVRE

Emine KOL¹

Fatma DURSUN ERGEZEN²

“Güzelliğin iyileştirici gücü vardır”

Claude Monet

GİRİŞ

İnsan sistemlerin toplamından oluşan bir bütün olarak varlık gösteren canlıdır. Kişiyi bütün yapan psikolojik alt sistem ile kombine fizyolojik, sosyal, kültürel ve spiritüel alt sistemlerin toplamıdır (Black, 2014). Bireyin bu alt sistemler arasındaki uyum ya da uyumsuzluğu hastalık ya da sağlıklılık olarak kendini gösterir.

SAĞLIK, HASTALIK, İYİLİK

Hastalık “bireyin fiziksel, ruhsal, entelektüel ya da spiritüel fonksiyonlarında bozulma, gerileme ya da azalmanın oluşması” durumudur. Sağlık; bireylerin fonksiyonlarını yerine getirebilme potansiyelinin yüksek olması ve bu fonksiyonelliği beden, akıl ve ruh bütünleşmesi ile sürdürülmesidir. İyilik/iyi olma bu iki uç nokta arasında denge ve uyumun sağlandığı süreçtir. Sağlığı uyum olarak değerlendiren Watson, ilk sağlık tanımını Dünya Sağlık Örgütü’nün sağlık tanımından orijinal olarak almıştır. Bu tanıma göre sağlık “ fiziksel, mental ve sosyal olarak iyilik halidir ve üç elementi kapsar; 1) fiziksel, mental ve sosyal olarak en üst düzeyde fonksiyon görme, 2) günlük yaşam fonksiyonlarını uyum içinde sürdürme ve 3) hastalığın yokluğudur (Watson 1979, s.220). Doğum ve ölüm arasındaki yaşam çizgisinde dengenin bozulduğu her bir durum iyilik halinin bozulması anlamına gelir. Yaşam çizgisinde, insan gereksinimleri hiyerarşisinin en üstünde yer alan “kendini gerçekleştirme ve başarı” ya da daha ortalarda yer alan “güvenlik, saygı” gibi gereksinimler en ön plana çıkabilir (Şekil 1) Hemşirenin rolü yaşam çizgisinde insan gereksinimleri hiyerarşisinin bir denge ve bütünlük halinde sürekliliğini korumaktır (Şekil 2). Bu kapsamda düşünüldüğünde hastanede yatan bireyler, özellikle fiziksel fonksiyonlarda bozulma ile karakterize organ yetmezliklerinin

¹ Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, ekol@akdeniz.edu.tr,

² Araştırma Görevlisi, Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, fdursunergezen@gmail.com

bırakabilir. Bu nedenle özellikle hasta-hemşire etkileşimli duygusal çevre ile ilgili yeni araştırmalara ve iyileştirmelere gereksinim vardır.

KAYNAKÇA

- Aaron JN, Carlisle CC, Carskadon MA, et al. (1996). Environmental noise as a cause of sleep disruption in an intermediate respiratory care unit. *Sleep*, 19(9), 707-710.
- Akansel N, Kaymakçı S. (2008). Effects of intensive care unit noise on patients: a study on coronary artery bypass graft surgery patients. *J Clinl Nurs*, 17(12), 1581-1590.
- Akyol, A. (2017). *Yoğun Bakım Hemşireliği (Birinci Baskı)*. Güneş Tıp Kitabevi, Akara.
- Altmier LB. (2015). Neuroprotective core measure 1: the healing NICU environment. *Newborn & Infant Nursing Reviews*, 91-96.
- Babalık FC. (2014). *Mühendisler İçin Ergonomi İşbilim*. (4. Baskı.)Ankara: Dora Basım Yayın, s:189-281.
- Berglund B, Lindvall T, Schwela DH. (1999). *Guidelines for Community Noise Geneva: World Health Organization*. (21/12/2018 tarihinde <http://whqlibdoc.who.int/hq/1999/a68672.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Bird D, Bostic T, Taylor M, Zhou S. (2011). *Cornell University Cayuga Medical Center: Neonatal Intensive Care Unit Project Report*. (20/05/2019 tarihinde <http://iwsp.human.cornell.edu/files/2013/09/Neonatal-NICU-28fgssx.pdf>) adresinden ulaşılmıştır).
- Black PB. (2014), *Professional Nursing: Concepts and Challenges*. (7 th Ed.), Saunders, Elsevier.
- Choiniere DB. (2010). The effects of hospital noise. *Nursing Administration Quarterly*, 34(4), 327-333.
- Clasen J. (2017). Creating healing environments. *Mennonite Health Journal*, 19 (4). (16/04/2019 tarihinde <https://mennohealth.org/wp-content/uploads/2017/05/Clasen-essay-final.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Davidson JE, Powers K, Hedayat KM, et al. (2007). Clinical practice guidelines for support of the family in the patient-centered intensive care unit: American College of Critical Care Medicine Task Force 2004–2005. *Critical Care Medicine*, 35(2), 605-622.
- Felgen J. (2004). A caring and healing environment. *Nursing Administration Quarterly*, 28(4), 288-301.
- Freedman NS, Gazendam J, Levan L, et al. (2001). Abnormal sleep/wake cycles and the effect of environmental noise on sleep disruption in the intensive care unit. *American Journal of Respiratory Critical Care*, 163, 451–457.
- Fontaine DK, Briggs LP, Pope-Smith B. (2001). Designing humanistic critical care environments. *Critical Care Nursing Quarterly*, 24(3);, 21-34.
- Guidelines/Practice Parameters Committee of the American College of Critical Care Medicine, Society of Critical Care Medicine: *Guidelines for intensive care design*. Society of Critical Care Medicine. 1995, 23(3), 582-588.
- Hammer MS, Swinburn TK, Neitzel RL. (2013). Environmental noise pollution in the United States: developing an effective public health response. *Environmental Health Perspectives*, 122(2), 115-119.
- İlçe A, Ö Çam R, Yavuz M.(2009). Bir Üniversite Hastanesinin Yoğun Bakım Ünitelerinde Ortam Sıcaklığı ve Nem Oranının İncelenmesi. *Yoğun Bakım Hemşireliği Dergisi*, 13(2): 85-89.
- Karagözoğlu Ş, Özden D, Yıldız FT. (2014). Yoğun bakım ünitesinde hasta yakınlarının gereksinimleri. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 6(2), 102-111.
- Kol E, İlaşlan E, İnce S. (2015). Yoğun Bakım Ünitelerinde Gürültü Kaynakları ve Gürültü Düzeyleri. *Türk Yoğun Bakım Dergisi*, 13, 122-128
- Lukose, A., (2011), *Develpoing a practice model for Watson's theory of caring*, *Nursing Science Quarterly*, 24(1): 27-30.

- Marshall JC, Bosco L, Adhikari NK, et al. (2017). What is an intensive care unit? A report of the task force of the World Federation of Societies of Intensive and Critical Care Medicine. *Journal of Critical Care*. 37, 270-276.
- Mooney, M. (2013, March 08). What's The Difference Between Healing and Curing? (14/03/2018 tarihinde <http://www.mindbodygreen.com/0-7961/whats-the-difference-between-healing-and-curing.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Nightingale, F., (1946), *Notes on Nursing: What it is, and What it is not*. J.B. Lippincott, Philadelphia, PA (Original Work Published 1859). 28/08/2018 tarihinde https://books.google.com.tr/books?id=LKJsJCaoLXYC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false adresinden ulaşılmıştır).
- Pugh RJ, Jones C, Griffiths RD. (2007). The impact of noise in the intensive care unit. In: Vincent JL, editor. *Yearbook of Intensive Care and Emergency Medicine 2007 (Annual Update)*. New York: Springer; 2007. P. 942-949.
- Santos BR, Orsi KCSC, Balieiro MMFG, et al. (2015). Effect of "quiet time" to reduce noise at the neonatal intensive care unit. *Escola Anna Nery Revista de Enfermagem*. 19(1), 102-106.
- Scott JG, Cohen D, DiCicco-Bloom B, et al. (2008). Understanding healing relationships in primary care. *The Annals of Family Medicine*, 6(4), 315-322.
- Simons M. (2004). The cycle of caring. *Nursing Administration Quarterly*, 28(4), 280-284.
- Stafford A, Haverland A, Bridges E. (2014). Noise in the ICU -What we know and what we can do about it. *American Journal of Nursing*. 114(5), 57-63.
- Stevens RG, Brainard GC, Blask DE, et al. (2013). Adverse health effects of nighttime lighting: comments on American Medical Association policy statement. *American Journal of Preventive Medicine*. 45(3), 343-346.
- Swanson KM, & Wojnar DM. (2004). Optimal healing environments in nursing. *Journal of Alternative & Complementary Medicine*, 10(Supplement 1), S-43.
- Takrouri MSM. (2004). Intensive care unit. *The Internet Journal of Health*. 3(2), 2-4.
- Topf M, Davis JE. (1993). Critical care unit noise and rapid eye movement (REM) sleep. *Heart Lung*, 22(3), 252-58.
- Ünal A. (2014). *Aydınlatma Tasarımı ve Proje Uygulamaları*. (1. Baskı)İstanbul: Birsen Yayınevi, s: 151-165.
- Ünal N. (2001). Hastane infeksiyonları ve hastane tasarımı, yoğun bakımların tasarımı. *Hastane İnfeksiyonleri Dergisi*. 5(3), 183-194.
- VandenBerg KA. (2007). Individualized developmental care for high risk newborns in the NICU: a practice guideline. *Early Human Development*. 83(7), 433-42.
- Wachman EM, Lahav A. (2011). The effects of noise on preterm infants in the NICU. *Archives of Disease Childhood-Fetal and Neonatal Edition*. 96(4), F305-F309.
- Watson J. (2008). *The philosophy and science of caring revised edition (2nd ed.)*, Boston: Little, Brown.
- Watson, J., (2012), *Human caring science: a theory of nursing (2nd ed.)*, Jones&Bartlett Learning, LLC.
- Watson, J., (1979), *Nursing: The philosophy and science of caring*. In George, J. (Ed.), *Nursing theories: the base for professional nursing practice*. Norwalk, Connecticut: Appleton & Lange.